

igény elismerése és a másik igény megtagadása között. Bizonyos, hogy a most említett két igény jogi természetere nem teljesen egyező és hogy nem csupán egy elvileg elfogadott kártérítési kötelezettség terjedelmi kérdéséről van szó. Általánosan ismert jogtétele, hogyha a felek között szándékolt jogügylet nem létesülését felelősséggel tartozik, akkor általa megtérítendő az ugynevezett negatív interesse, amely név alatt éppen a jogosult azon kárai értendők, amelyeket a szerződés érvényes létrejötte okából tett. A Kuria által elutasított igény a negatív interesse tipikus esete. A felperes azon okból hagyta el állását és adta el butorait, mert megbizott az alperesben és mert alperes az örökös kinevezésre ígéretet tett, mint a negatív interesse körébe eső kár, ez az igény elvileg elismerendő lett volna.

A gyakorlati eset ugyan nem mutat reá a helyzetnek oly alakulására, amely egy másik érdekes jogkérdést vet fel, de az eset megbeszélése ennek a jogkérdésnek is aktualitást ad. Fentebb említettem, hogy a szolgálati igény és a negatív interesse kért megtérítése nem egyszerűen terjedelmi kiágazása egy egységes alapigénynek, s hogy jogi természetére a két igény nem teljesen egybevágó. A negatív interesse címén igényelhető összeg általános jogszabály erejénél fogva nem haladhatja meg azon értéket, amelyet a fél a szerződés érvényessége címén igényelhetne. Ami annyit jelent, hogy az esetre, ha a tervezett örökös juttatás megvalósulása esetén egy bizonyos értéket juttatott volna a felpereshez, ugy a negatív interesse megtérítése ezen értéket tul nem haladhatja. Minthogy az esetre, ha az örökösödési juttatás megtörténik, a szolgálatok díjazása sem volna igényelhető (ily értelemben a szolgálatok díjazása iránti igény elismerése is a negatív interesse gondolatmenete alapján történik), ugy a két igény együttesen is csak azon határig érvényesíthető, mint amely összeget a tervezett végrendeleti juttatás helyezett a felperes javára kilátásba. Ezen a kereten belül azonban nemcsak a szolgálat díjazása lett volna elismerendő, hanem a felperesnek egyéb az alperes ígéretében való megbízás okából bekövetkezett károsodása is. A Kuria elutasító álláspontját tehát nagyon is aggályosnak tartjuk.

B. S.

Jogélet.

A könnyelmű válások megakadályozása tárgyában interpelláció hangzott el országgyűlésünk felsőházának f. évi nov. 16-án tartott ülésében. Az interpelláció hivatkozott a válások nagy számára, és garanciákat kívánt tekintetben, hogy frívól okokból ne történhessenek válások, a házassági törvény revízióját sürgette e célból, és gyors orvoslást kért. Igazságügy-miniszterünk az interpellációra nyomban adott válaszában maga is közveszélynek mondotta a házasságok felbontásának szaporodását, válási epidémiáról beszélt, majd utalva arra, hogy a bontások kb. 75—80%-a a Ht. 77. §. a) pontja alapján

történt az utóbbi években, kijelentette, hogy kellő módon gondoskodni fog arról, hogy ez a veszélyes epidémia ne terjedjen tovább.

Am szemben az interpelláció és az arra adott válasz felfogásával, nem kevés bajunk közepette is, azt hiszem, a harangok félreverése nem indokolt.

Mit érthetünk könnyelmű válás alatt?

Ha a házastársak egyike ellenzi a bontást, könnyelmű válásról szó sem lehet, legfeljebb csak könnyelmű válási törekvésről. Mert válna ám A. meg B. meg C., de mert házastársaik ellenzik a házasság felbontását, és mert bíróságunk csakis a Ht.-ben körülírt súlyos és komoly bontó okok valamelyikének fennforgása esetén bontják fel a házasságot, a könnyelműen valóni kívánó legfeljebb arra ébredhet, hogy tanult egy kevés házassági jogot és fizetheti a per költségeit.

Marad csakis a másik esetkör: a 77. §. a) pontjának keretében kialakult *egyező akaratu válás*. Maga az a körülmény — ami miatt az interpelláló aggódik —, hogy az egyező akaratu válások száma az összes válások 75—80%-át teszi, egyáltalán nem aggasztó tünet, mert mi ügyvédek nagyon is jól tudjuk, hogy ezen pernek a keretei között intéződik el az egyéb §-ok alá szubsumálható bontóperek nagy része is akkor, ha a felek delikát okokból nem akarják, vagy nem akarják továbbra is egyéb bontó okaikat a nyilvánosság elé kitergetni. Ami pedig a 77. §-on nyugvó bontópereknek — megengedem — nagyobb részét teszi, amelyekben a törvény követelményeit tekintve, talán nem szerepel oly kifejezett súlyos vétkességi körülmény, amely a Ht. valamelyik bontó okának tényállását kimerítené, vagyis amelynek fennforgása esetén a másik fél hozzájárulása nélkül nem következhetnék be a válás, ezek miatt sem tartom az aggodalmat alaposnak.

Legalább is különböztetnünk kell.

A válás semmiképp sem örvendetes jelenség, hiszen szándékok, tervek hajótörését mutatja. De fájdalmas és aggasztó éppen ez benne, nem pedig maga az egyező akaratu válás, mint ahogy szomorú valami a betegség, baleset, és bár nem tréfa-dolog az operáció sem, de szükségképi valami. Ha a házastársak akarata egyező tekintetben, hogy elváljanak, ők tudják, miért teszik, ki tudja náluk jobban, hogy helyesen tesznek-e, vagy sem, és ha más tudná is jobban, vállalhatja-e azért a felelősséget, és egyáltalán, kinek van abba joga beleszólni. Legyünk végre tisztában azzal, hogy itt mindenképp előtt a ő életükről van szó. Könnyű is nekik prédikálni, de ők vannak egymáshoz láncolva és töltik így le életüket, noha mindkettőnek akarata az, hogy ne így legyen. A házastársak akarata ellenére fenntartani házasságukat, valóban nem más, mint valami teljesen képtelen beleerőszakoskodás annak a két nagykoru egyénnek életébe, erőszak azzal az elvvel szemben, hogy az ő joguk életük rendjét megszabni, ha egyezik az akaratauk. Annál, hogy a törvény mindkettő akarata ellenére tartsa össze őket, csak az volna képtelenebb, hogy mindkettő akarata ellenére adja is össze őket.

Ha el is ismerem a közéletnek a házasságok fennállásához fűződő érdekét, mégis az államnak és társadalomnak csak egészséges házasságokra van szüksége, nem pedig olyanokra, amelyek férgesek. Az ilyenek tekintetében az érdek az, hogy igenis mihamarabb és minél könnyebben megszűnhessenek. A társadalom és államnak sem érdeke, hogy olyan házastársakat kényszerítsen egymás mellé, akik egyező akarattal akarnak válni. Minő gyermekeket várhatunk a rossz házasságokból? Az eugenetika is tiltakozik azok fenntartása ellen.

Igenis, a racionális megoldás egyedül az, hogy amennyiben egyfelől a válni kívánó házastársak a vagyoni kérdésekben és a gyermekek elhelyezése és tartása kérdésében meg egyeztek, másfelől pedig a bíróság a felek akaratának komoly-ságáról meggyőződött (1. a tényleges különélés már egy ideje, 3—6 hónapja fennáll; 2. a felek megjelennek a bíróság előtt, a békéltetés dacára is megmaradnak elhatározásuk mellett; 3. az életközösséget, mondjuk, további egy hónap alatt sem állítják vissza és a bíróság előtt személyesen újból kérik a bontást), a házasságot a bíróság felbontja. Nem ok nélkül, sőt az élet egzisztenciáit nagyon is mérlegelve és értékelve jutott oda bírói gyakorlatunk, hogy az egyező akaratú válást a 77. §. keretei között elismerte.

A gyakorló ügyvéd az egyedüli, aki mesterségénél fogva igaz bepillantást nyer a beteg házasság egész kórtanába. Annak tapasztalataira támaszkodva nyugódtan merem állítani, hogy könnyelmű válás — az esetek egész elenyésző százalékát leszámítva — nincs, csak könnyelmű házasság van. Emberileg komoly ok nélkül nem válnak el házastársak, és ha akaratuk egyezik a válás tekintetében, az állam ne gördítsen az elé akadályt. A társadalomnak és az egyének teljesen összeforró érdeke az, hogy a meg nem álló házasságok szűnjenek meg, már azért is, hogy az azokból kikerülő egyének megkisérelhessék újbóli elhelyezkedésüket. Az nem öncél, hogy a megkötött házasságok fennmaradjanak, hanem csak az, hogy a jó házasságok maradjanak meg. Ennek pedig éppen az esik a vonala irányába, hogy a meg nem állók mihamarabb szűnjenek meg. Ha egy rossz házasság megszűnik, még mindig lehet belőle két jó házasság.

A törvényhozásnak a lehetőség szerint arról kell gondoskodnia, hogy az egyének megélhetésének előfeltételei kellően adva legyenek, és mi meg leszünk elégedve, ha ezt a feladatát oldja meg helyesen. Ez a tér az, amelyen szívből köszönteni tudnánk minden interpellációt, még inkább szanalási ideát. Ha a törvényhozás e téren betölti feladatát, kevesebb szerencsétlen házasság fog létrejönni, és kevesebb jó házasság fog elszerecsétlenedni.

Dr. Balla Ignác.

A Civiljogászok Vitatársasága az idén is megkezdte minden hét csütörtökjén délután fél 7 órakor az Ügyvédi Kör helyiségében vitaestélyeit. Eddig dr. Doroghy Kálmán a valorizációs törvényről tartott előadást, melyben a törvény egyes szakaszaihoz fűződő joggyakorlatot kritikai megjegyzé-